СЦЕНА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ О ПОЗОРИШТУ

МПУС

Б С 792
СЦЕНА
1940-1941

100000564,18

COBISS ©

БРОЈ

18

Бр. 18 Београд, 30 децембра 1940 Год. VI

ПРИМЕРАК ДВА ДИНАРА

БОЈЕ

сликарске за мапање на платну, свили, штофу, хартији и т.д.

Сва средства за одржавање чистоће као маст за паркете и жице „ИДЕАЛ“, четке за усисавање прашине и гланцовање, разне политуре за освежавање намештаја. Боје, фирнајза и лакова за фарбање.

Добићете најбоље и најјефтиније код повнате домаће фирме

Недељка К. Савића, Београд

Тел. 23-908 20-287 Теразије 7.

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗРАДУ КОФЕРА И ТОРБАРСКИХ ИЗРАЂЕВИНА

М. Ј. Стојановић и Љ. М. Стојановић

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ 38 (ТЕРАЗИЈЕ) Тел. 25-064

ПРОДАВНИЦА: Поенкареова 2 (палата Југобанке). Тел. 25-332

РАДИОНИЦА: Кнеза Павла ул. бр. 86 — Тел 25-063

ЕЦЕНА

БР. 18. БЕОГРАД, 30 ДЕЦЕМБРА 1940 ГОДИНА VI

Ептн Синклер:

О УМЕТНОСТИ

Човечанство данашњице има сасвим погрешно мишљење о томе, шта је уметност и шта она треба да буде. Њихова мерила о лепоти и значају погрешна су и штетна. Овде хоћу да изнесем шест великих лажи о уметности.

Прва лаж: уметност постоји због уметности. Крајњи је циљ уметности, прави задатак њен, усавршавање облика.

Ова лаж је нужна одбрана уметника који су постали сенилни. Тамо где таква уметност влада, не само да престаје бити уметност, него је и друштво, у коме се она као таква јавља, дегенерисано.

Друга лаж: коју тврде снобови, да је уметност нека тајна, којој могу прићи мало њих, а неприступачна је за масе.

Увидећете, да је права и велика уметност, са малим изузецима, најпре била разумевана од народа и да су велики уметници увек имали утицаја на масе.

Трећа лаж: уметничка традиција. Погрешно схватање да се млади уметници морају придржавати старих примера и да могу учити само од класичара.

Дознаћете, да стварна, жива уметност ствара свој сопствени облик, и да је данашња, наша, техника уметности надмашила сва прошла времена.

Четврта лаж: дилетантизам уметности. Мишљење да је циљ уметности: забава, разоноћење, уздизање изнад страховите свакидашњице.

Ова лаж је производ безвредносне духовне мањине, која, дакле, тврди: да је прави циљ уметности изобличавање стварности.

Пета лаж: уметност се не ствара са етиком.

Природно је да уметник не може заобићи да заузме свој став према етичким питањима, јер, на крају крајева, сваки проблем има и своју етичку страну.

Шеста лаж: истинита уметност искључује пропаганду и нема ничег заједничког са слободом и правдом.

ПРЕВОЗ РОБЕ
ПРЕСЕЉЕЊА
и сопствени
магазин

Шпедитер Тома Брдарић
Карађорђева 89 БЕОГРАД Телефон 25-318

10% Попуст 10% Попуст

ЗА МАТЕРИЦЕ, ОЧЕВЕ И БОЖИЋНЕ ПРАЗНИКЕ

најлепши и најукуснији поклон је

УМЕТНИЧКА ФОТОГРАФИЈА

Из ново отвореног елитног

ФОТО-СТУДИА

Васић

Кнегиње Љубице 4.

Овом тврђењу супротављамо се ми нашим: свака уметност је у исто време пропаганда, каткад несвесна, али врло често свесна.

Свака уметност третира, свесно или несвесно, питања: како се може бити срећан, како се остварају могућности развоја човечијег духа? Поједини уметници проповедају савлађивање себе самога, други, опет, уживање; обоје су проповедници. Неки уметници тврде, да је уметност лепота и стварају дела лепоте, те тако само доказују, да једно уметничко дело може бити сретство кроз које уметник, а преко лепоте, износи своје идеје.

Д-р Ерих Хецел

Фото „Венус"

Шта је уметност? Хоћемо да дамо једну дефиницију. Како психолошки, пратећи цео процес уметничког рада, тако и историјски анализом, уметничких дела свих епоха. Уметност је представљање живота, како га схвата личност уметника. Она утиче на друге личности, пошто изазове промену осећања и уверења.

Шта је велика уметност? Одговор: Велика уметничка дела стварају се, ако се једна стварно значајна, животно важна пропаганда уједини, при изградњи, са свом могућом техничком савршеношћу тога времена.

Наравно да зависи од тумачења речи „пропаганда". Ми ћемо тачно упутити на правилно значење те речи. Лексикон дефинише „пропаганду" као: систематски подупирати оно за чим се жуди, за једно убеђење; задобијати потпору за једно дело.

„Позориште игара“

Немачко „Позориште игара“ постало је пре неколико месеца званични и репрезентативни државни институт у Берлину и на првом свечаном отварању на Берлинској народној сцени постигло је врло велики успех.

Најчувенији солисти извели су игром неколико драмских сцена, којима је дириговао професор Герхарт Нидекен, који је ставио себи у задатак, да драму негује као кореографску уметност, која је по облицима врло богата, али до сада сиромашна по садржају. Професор Нидекен хоће да овој новој уметности да и нову основу.

На овом првом програму била је чаробна драма „То ескас“ по либрету и кореографији Татјане Гсовски, пуна покрета и чари, у којој је главну улогу играла Алмуд Дорова. За овим је дошла комична и грациозна пантомима „Тил Ојленшпигел“ са Харалдом Кројцбергом. После овог берлинског успеха, немачко „Позориште игара“ почиње са овим својим првим програмом на турнеју по унутрашњости и иностранству.

Загорка Душановић

Фото „Венус“

Klara

SALON **MIDERA**

Jevremova - 59 ugao Francuske parter

- ***elegantna linija***
- ***nenadmašiv kroj***
- ***najbolji materijal***

Београдски глумци фотографишу се у атељеу „Венус"
Краља Милана 29

Репертоарске вести

Једна од првих наредних премијера биће премијера комада *Душан, млади краљ,* од нашег познатог приповедача, драмског писца и глумца г. П. С. Петровића. У комаду, који режира г. Јурије Ракитин, главне улоге играће г. г. Д. Милутиновић-Р. Плаовић, Живановић — Никачевић, Гошић, Црнић, М. Величковић, Раденковић, В. Јовановић, Паунковић, Д. Раденковић, Васић, Душановић, Богатинчевић, Л. Јовановић, Антоновић, и др.

Владета Драгутиновић
Фото „Венус"

✪

У Драми се спрема и један комад младости „Срећни дани", од француског драматичара Клод-Андре Пижеа, који је својом *Линијом срца*, приказаном пре неколико година на нашој сцени, већ дао наслућења о лепом таленту. Главне улоге у овом комаду, чија се премијера очекује за почетак идућег месеца, играју г-це Цветановић, Спиридоновић, Милбахер и г. г. Милошевић, Поповић и Милисављевић. Редитељ је г. Милошевић.

✪

Осим тога подељене су улоге из комада *Разбијени крчаг*, комедије немачког класичног писца Хајнриха Клајста, и Порторишове *Невернице*, која ће се играти у стихованом преводу г. Драгослава Илића. Први комад режирају гђа Греч и г. Павлов, а други г. Драгутиновић. Оба ће ићи једног вечера.

ДЕЧИЈЕ ИГРАЧКЕ у највећем избору и по најсолиднијим ценама добићете у најбоље сортираној радњи
„БАЗАР СЛОГА"
Љубомира С. Веселиновића
сада Теразије 35 — Тел. 26-114

СВЕ ЗА ПРАЗНИКЕ
на вишемесечну отплату
ДОБИЈЕТЕ ПРЕКО
А. В. С. Трговачког А. Д. - Београд
Кн. Михајлова ул. 7 I спр. Тел. 25-962

Историја диригентске палице

Диригентска палица постоји већ одавно. Према тврђењу неких истраживача историје музике, она је била позната већ и римским и грчким музичарима. Само је имала други облик него данас. Немачки историчар Кениг тврди да је и у гробовима египатских фараона нађено неколико палица, које необично личе на диригентски штапић.

Данашњу диригентску палицу пронашао је духовити француски композитор Жан Батист Лили, који је био диригент оркестра Луја Четрнаестог, и он је први својом палицом отварао игранке лепих и отмених дворских дама. Отада се не само свима оркестрима већ каткад и хоровима диригује помоћу диригентске палице.

У новије време настао је крупан, међународни спор око диригентске палице. Негде се већ више не диригује палицом него голом руком. Али се многи музичари жале да тај начин дириговања није тако чист и прецизан као дириговање палицом.

Неки наводе случајеве из прошлости да би доказали оправданост или излишност диригентске палице. Тако њени противници тврде да је Бизе дириговао увек без палице и ствар је сјајно текла. Чувени „краљ валцера“ Јохан Штраус дириговао је само својим гудалом.

Анита Мезетова

Кн. Михаилова 2

„ДАЛМА“

трговина **ДАРОВА** украса застанове сервиса и бижутерије

доноси Вам и ове године само производе

ЕЛИТНИХ

светских фабрика

и уметничких атеље-а

„ДАЛМА“ Кн. Љубице ул. — 11 (угао Кн. Михајлове)

Шта ћу кувати

А ДА САДРЖИ ВИТАМИН

ЈЕ ЈЕДИНА БРИГА ДОМАЋИЦИ КОЈА ИМА НАШ ДОБАР

ZENITH

СТОВАРИШТЕ БЕОГРАД

ХАРТВИГОВА 24

КРЗНО

свих врста

модерна израда

БУКИ АЛКАЛАЈ

Вука Караџића - 7а

Датум	Репертоар код Споменика
Понед. 30	6.30 **Иванка** Комад с певањем у четири чина
Уторак 31	**Цврчак на огњишту** 630Комад у четири чина
Среда 1	**Фигарова женидба** 20 Музичка драма у 4 чина
Четврт. 2	**Лучија Ламермур** 20 Опера у четири чина
Петак 3	**Ифигенија на Тавриди** 15 Драма у пет чинова **Тамара.** Бал. лег. од Балакирева 20 **Балерина и бандити** По бал. муз. **Болеро** Бал. поема од Равела
Субота 4	**Кнез Игор** 20 Опера у четири чина
Недеља 5	15 **Боеми** Опера у четири чина од Пучиниа 20 **Шума** Комедија у пет чинова

Господине!

Једино „ЛАБУД“ ов САВРШЕН КРОЈ РУБЉА ЋЕ ВАС ЗАДОВОЉИТИ

„Лабуд“

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ 12 - Теразије

НОВО ОТВОРЕНО
СТОВАРИШТЕ ТРИКОТАЖЕ
„ПЛЕТЕНИНА“
Кн Михаилова 29 пасаж до „Метеора“
Велики избор чисто вунених џемпера за даме, господу и децу
Израда првокласна ✪ Цене умерене

Репертоар на Врачару	Датум
17 **Городица Бло** Комедија у три чина	*Понед.* 30
17 **Супруга** Комедија у три чина	*Уторак* 31
20 **У цветној Шпанији** Комад у три чина с музиком	*Среда* 1
17 **Црвене руже** Комедија у три чина	*Четврт.* 2
17 **Необичан човек** трагикомичан догађај у 6 слика	*Петак* 3
20 **Девојачка клетва** Комад с певањем у четири чина	*Субота* 4
15 **Коштана** Комад у четири чина 20 **Карлова тетка** Комедија у три чина	*Недеља* 5

Наше кошуље, пиџаме и кравате

Рубље

Задовољиће Вас квалитетом, прецизном израдом и солидном ценом.

Београд, Теразије 35

Угао Пашићеве ул.

САЛОН
РАДИО КОВАЧ
Кнез Михајлова 25 I спрат
Прима на оправку
све врсте радио-апарата

БУДУЋЕ ПОЗОРИШТЕ ДУХА

Чини ми се да грешка код позоришта садашњице лежи у томе, што то позориште хоће да служи у исти мах два господара, два разнородна света, који немају ништа заједничког међу собом. Изгледа ми да постоји непремостив јаз између оног човека који долази у позориште уморан од дана да тамо у лакој и шареној игри растањи узбуђеност живаца и тешки напор пословности, — и онога, који тражи у позоришним часовима једно узвишење свога Ја, уздигнуће и продубљење својих осећаја, просветљење своје вере, једно откривење и милост.

Не треба зато презрети оног првог који к позорници долази само као пасивни уживалац; свет је сваки одмор после рада. Препустите им скромно задовољство, а да их не гледате с висине, да се љуљушкају на звуцима валцера, да се увеселяавају вицевима, препустите им површну грозу узбуђења у кину. Пустите их — као и сваком смртнику ове земље — да имају своја задовољства и уживања, не сметајте им никаквом гордом естетиком ни духовном педантеријом. Свака је радост света, па и радост уморног човека који неће да зна за дубине живота, него хоће да обере само сјајну пену са његовог хучног таласа.

Али не мешајте ту вољицу за весељем са лепшом вољом других, који вернички траже свечаност у сатима, кад их иза развучене завесе са сликама поздраве симболи живота и из речи се подигне гроза која зауставља дах и догађање се сажме до судбине. Не мешајте та два света у један „репертоар“, у којем се као на лутрији улог и добитак измењују у кругу: позориште будућности мора да буде или за једне или за друге. Између оба пукао је јаз са једним мостом, преко којег може сваки прећи из

Пажња дамама и господи а нарочито ВЕРЕНИЦИМА

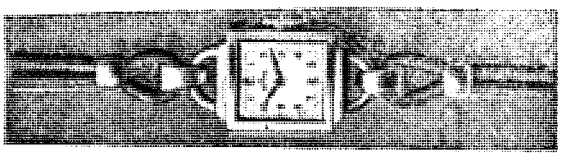

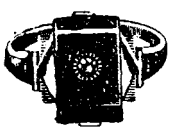

Златан накит и швајцарске часовнике добићете најповољније код фирме „ДИЈАМАНТ“ Риста Протић Теразије 25

Вршим поправке са гаранцијом, купујем старо злато

наивно-чулне сфере у вишу сферу духовног уживања.

Такво позориште наравно не може бити изложено барометарским менама случаја и аплауза. Да би могло да се трајно одржи на тој линији која се стално успиње и не додирује само оно што је свакидање — треба да му буде зајемчена сигурност помоћу једне заједнице поверења, заједнице вере, и високи морални смисао духовног театра. Само помоћу такве заједнице — са свим предностима што она може да пружи у међусобној попустљивости и узњену унутарњу заједничку осећајност — може да буде осигуран тај опстанак, а никако путем иницијативе каквог позоришног практичара или преузетном амбицијом каквог смелог идеалисте. Трајност је ту безусловно потребна за право дело, јер ни у том духовном кругу нису неизбежне кобне земаљске заблуде и јер се не сме допустити да овакав циљ буде ометен несклоношћу неколиких рецензената или индолентношћу „широке" публике. Потребно је да један трајни ланац људи обујма такво позориште, које не мора да буде свакодневно. Напротив, оно треба да буде *празнично*, ретки час поврх осталих часова, храм поврх наших дана.

То позориште будућности има да постоји не противу данашњег него поред њега, као што у животу иде једно поред другог узвишено и банално, духовно и материјално, у привидном непријатељству а ипак у најдубљој узајамној условљености.

Стефан Цвајг

Београд — Зрињског 37

Ритмика, гимнастика по најсавременијим методама, гимнастика за децу, смучање, клизање, џиу-џицу итд. заступљено је у »ИТЕКУ«. Упис и информације свакога дана од 9-13 и 16-20 час.

Јован Антонијевић

Фото „Венус"

СА СВИХ СТРАНА

Један севиљски занатлија, услед болести допао је био у у тешку финансиску ситуацију, па је однео своју виолину да је заложи. На његово највеће изненађење чиновник залагаонице рекао му је да његова виолина претставља фантастичну вредност. То је једна драгоцена Страдиваријусова виолина коју стручњаци сматрају да вреди преко милион пезета.

✪

Позориште у граду Нарјан-Мари, далеко иза поларног упоредника, свакако је најсеверније позориште на свету.

Ово позориште, које је основано пре две године и које приређује претставе на ненејском језику, стекло је велику популарност међу становништвом тога поларног краја. Његови стални гости су рибари, одгајивачи ирваса, ловци и радници-стругари. Има их који прелазе по 50 и 60 километара саоницама до Нарјан-Мара само да би присуствовали позоришним претставама.

У Загребу је прославио 40-годишњицу уметничког рада Хинко Нучић, редитељ и први Драме. На јубиларној претстави слављеник је играо главну улогу у Калдероновом „Заламејском судији".

Иако родом из Словеначке, Нучић је највећи део свога живота и уметничке каријере везао за Загреб, у коме је дао дуг низ улога, најразноврснијих и од писаца скоро свих народности.

✪

У оквиру немачко-италијанске културне размене, у Штутгарту је изведена опера „Арлезијанка" од Франческа Чилеа, којом је приликом композитор заједно са свима певачима-Немцима доживео велике овације.

✪

Поводом хиљаду пет стотините претставе Сметанине „Продане невесте" у Прагу, уметничка стакларска школа, на предлог чешког ликовног уметника, професора Ј. Брихта, израдила је стаклене ликове појединих личности из опере.

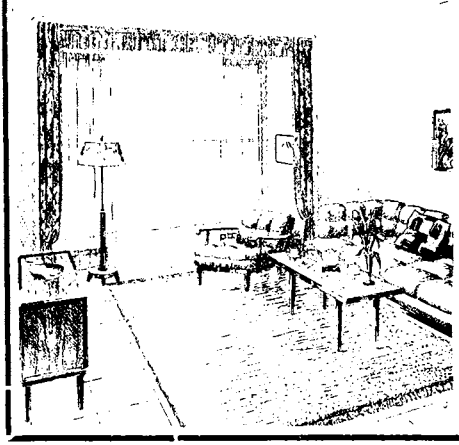

Позната тапетарска
и декоратерска радња
ХУГО РОТЕ
пресељена је у
Хилендарску ул. бр. 1,
преко пута
Занатског дома
Телефон 25-701

Прва опера у којој светитеље и калуђере из Средњег века играју Црнци

У америчкој вароши Хертфорд (држава Конектикат) приказује се једна нова, оригинална америчка опера, која је широм Сједињених Америчких Држава изазвала велику сензацију.

Припреме за ову оперу трајале су више од пола године, јер су писац, композитор, редитељи и управа опере у Хертворду дуго расправљали док се нису сложили у погледу приказивања новог музичког комада.

Писац нове опере је познати амерички књижевник г-ђа Гертруда Стејн, музику је компоновао Виџил Томсон. Наслов опере је „Четири светитеља", а има четири чина.

Тема опере је по свему оригинална, а по укусу и утиску који оставља на гледаоце, сувише америкаиска. Комад није добио тачан наслов, јер пред публику излазе 15 светитеља, све познатих личности из историје Хришћанске цркве. Највише се пажње поклања у опери Светом Игњату од Лојоле и авилској Светој Терези. Безброј калуђера и свештеника дефилују кроз комад и човек за све време мисли да живи у средњем веку.

Али арије које светитељи и калуђери певају нису ни мало средњевековне. Често се чују најмодерније мелодије, па ни џез-банд није заборављен. Смешно је видети како Свети Игњат и Света Тереза у песми претресају важне црквене проблеме, при чему заиграју неки сасвим модеран фокстрот.

Због ове нелогичности и драстичности у комаду, редитељ опере није могао да нађе ни једног белог глумца за комад. Они су нашли да је то повреда против црквеног морала и угледа светитеља. Шта му је преостало? Редитељ је ангажовао талентоване црначке глумце и комад је спреман месецима.

Велика сензација је била за публику, када су пред њу изишли у опери све

Радмила Стефановић

Фото „Венус"

сами Црнци и Црнкиње, наравно набељени као бели људи. То је публику, уосталом, још највише забављало.

Писац текста, композитор, редитељ и управник опере страховали су пред премиеру да ће публика извиждати комад. Али америчка публика је најблагодарнија публика на свету. Ако јој се сервира нешто сасвим оригинално, па макар то немало ни најмање везе са укусом и друштвеним прописима, она се одушевљава и аплаудира онима који су јој оригиналност пружили.

После успеле премијере, из свију крајева Америке дошли су људи да виде и чују „Четири светитеља". Свима се опера допала. Она ће доживети најмање 2—300 претстава, а вероватно ће трупа најбољих Црнаца отићи и у друге америчке вароши да гостује.

У Европи ни једно осигуравајуће друштво не би гарантовало за живот глумаца, писца, композитора, и редитеља оваквог комада...

Мила Величковић

ПОМОДНА ТРГОВИНА
ЗА ДАМЕ
свилене, вунене и памучне тканине.
ЗА ГОСПОДУ
прави енглески штофови, најфинији енглески пуплин за кошуље и пиџаме.
БОЈОРЕ
КР. МИЛАНА 35 (до Цветног трга)
ТЕЛЕФОН 27-893

Путујућа трупа

Директор „шмире“ телеграфисао је свом менаџеру у маленој паланачкој вароши:

„Проба у среду. Постарај се да редитељ, главни јунак, суфлер, кројач и фризер, као и сви технички радници буду тачно у 10 часова на послу“.

Менаџер је одговорио директору:

— Подесног човека сам већ нашао.

✪

Није опасно

Филмски режисер се обраћа прилично невештом глумцу који игра улогу младожење:

— Немојте се тако невешто држати! Зашто сте се толико уплашили? Није ово право венчање.

ЧИПКАСТЕ ТКАНИНЕ ЗА ЗАВЕСЕ, ВУНЕНИ И БУКЛЕ
ТЕПИСИ
ПРОСТИРАЧИ
велики избор
солидне цене

Теравије — 43 — Пасаж преко пута „Колосеума“

RADIO TELEFUNKEN

Nemačka marka svetskog glasa!

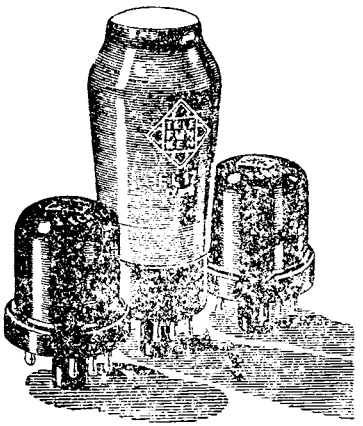

Ne zaboravite: sa svežim Telefunken-cevima Vaš će radio-aparat opet raditi kao kad je bio nov a samo se po sebi razume, da za Telefunken-cevi postoji garancija.

Posetite TELEFUNKEN štand u 11 paviljonu na Jesenjem Sajmu . . . !

Sva obaveštenja, prospekte i cenovnike tražite besplatno od:

Jugosl, Siemens a. d.
otsek slabe struje,
Beograd, poštanski fah 243

ДИРЕКТАН УВОЗ ИЗ ЛАЈПЦИГА

АСТРАГАНА ЗА БУНДЕ

ПРИМА КВАЛИТЕТ

у богатом избору добићете најповољније

КОД КРЗНАРА

БРАЋЕ АНТИЋА

Књегиње Љубице 2.

После претставе посетите реномирани ресторан
„Бајлонова пивница"

— Власник: **Јозеф Витлин** —

Скуп отмене публике
Српски специјалитети на роштиљу и првокласна европска кухиња
Салонски оркестар
Бело и црно
Бајлоново пиво из бурета
Првокласна вина

1. Lieu de rassemblement des visiteurs de la Capitale et du public distingué.
2. Spécialités serbes au gril et excellente cuisine européenne
3. Chaque soir concert
4. Biére claire et noire de tonneau
5. Vins de la meilleure qualité

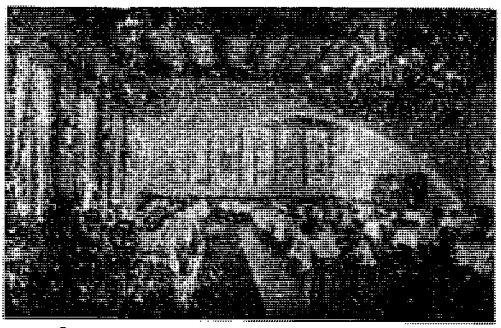

ФРАЊО ГАЈДОШ

Кр. Милана 35, БЕОГРАД, Тел. 20-225

Писаће машине
Машине за сабирање
Машине за рачунање
Машине за књиговодство

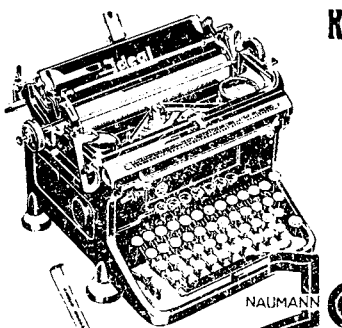

Ideall

Erika

Захтевајте безобавезно приказивање машина и организационе предлоге за књиговодство!

Generalna zastupstva: ASTRAWERKE A. G. Chemnitz Carl WALTHER Zella — Mehlis SEIDEL & NAUMANN A. G. Dresden DE TEWE Deutsche Telefonwerke und Kabelindustrie A. G. Berlin

За Народно Позориште у Београду, власник и уредник Милан Стојановић, Београд
Косте Живковића бр. 6. Штампарија »Ив. Гундулић« Краља Петра 54